

arkivXet

information från Arkiv Gävleborg

årgång 10 3/2004

Det är inte första gången Åke Andersson flyttar åt oss. Arkivkartongerna, eller "grabbarna" som han kallar dem, är gamla bekanta.

Ett lass med flyttkartonger anländer till det nya arkivet med Jimmy Thalén som chaufför.

I en värld av flyttkartonger

Tre hyllkilometer arkivhandlingar, 520 fanor och standar, åtskilliga hyllmeter biblioteksböcker och mycket, mycket mer håller just nu på att byta hem. Arkiven packas ner, hyllorna monteras isär och golv och golvskenor bryts upp. Sedan följer samma procedur igen, fast omvänt. Lägga golv, bygga hyllsystem och ställa materialet på plats igen i det nya arkivet på Södra Fältskärsgatan. Inte en bok eller kartong får hamna fel. Det är en prövning både för svaga muskler och svaga nerver.

Men glädjen över att se det nya arkivet växa fram övervinner det mesta. Det är utrymmen för framtiden och för nya och växande arkiv. För första gången på mycket länge kan vi känna att vi har gott om plats. Det är av största vikt, inte minst för arbetet med att väcka intresse kring företagsarkivens bevarande i länet. Snart slår vi upp portarna igen, till dess bjuder vi på lite flyttbilder.

Från årsskiftet når ni oss på nya adressen:
Södra Fältskärsgatan 10
802 80 GÄVLE

Telefon- och faxnummer, e-postadresser
och hemsida kommer inte att ändras.

Uppackning av arkivmaterial. Gun-Britt Aaltonen tillsammans med Katarina Nordin ställer allt på rätt plats.

TVå hyllsystem och en hel del material på plats i hyllorna. Vi har kommit en bit på väg!

Näringslivsarkivprojektet – en länsinventering av företagsarkiv

I april förra året bytte Folkrorelsernas arkiv i Gävleborgs län namn till Arkiv Gävleborg. Namnändringen vill visa att arkivet tar emot arkiv från hela den enskilda sektorn, bl a från företag. Ungefär samtidigt startade näringslivsarkivprojektet som ett inledande steg mot en lösning av företagsarkivens bevarande i länet. Arbetet är tänkt att genomföras i tre perioder och omfatta samtliga kommuner. Jag anställdes i maj 2003 för att arbeta med projektet.

Inventeringen har hittills finansierats med medel från landstinget och länsstyrelsen i Gävleborg, Mellansvenska handelskammaren, Näringslivsarkivens stödfond, Sparbanksstiftelsen Nya, Stiftelsen Per Erikssons och Hedvig Ulfsparrés donationsfond, Riksarkivet, Gästriklandsfonden och Svenskt Näringsliv, regionkontor Gävle.

Projektarbetet går ut på att kontakta företag för att inventera deras arkivsituation i fråga om bevarade arkivhandlingar och intresse för arkivfrågor. Dessutom undersöks om det finns behov av arkivförvaring och/eller konsult hjälp. Arbetet innebär till stor del också att försöka höja företagets medvetenhet om värdet av deras arkivmaterial. Arkiven kan ju vara den enda vägen till kunskap om den egna verksamhetens historia samt det lokala och regionala näringslivets utveckling. Där det varit möjligt har jag även försökt spåra handlingar från nedlagda företag.

Eftersom projektet är tidsbegränsat var det inledningsvis nödvändigt att göra ett urval av de företag som skulle ingå i inventeringen. Vi beslutade kontakta firmor grundade omkring 1960 eller tidigare, oavsett bransch. Det bör nämnas att vi inte tagit med bolag som är region- eller rikstäckande, t ex Coop, Ericsson AB, Fortum, ICA och Swebus AB. Dessa företag har vanligen ett huvudkontor med arkivfunktion och internt styrd arkivbildning.

Den första etappen omfattade kommunerna Ovanåker, Hudiksvall, Söderhamn och Ockelbo. Etapp 2 startades under sommaren 2004 i Bollnäs.

För att göra sökandet efter företag lättare gjorde jag en beställning från patent- och registreringsverket med uppgifter på aktiebolag, enskilda näringsidkare, handelsbolag m fl i Gävleborgs län. Jag har också varit i kontakt med kommunernas näringslivsenheter för att få ytterligare information om respektive bygds näringsliv. För att hitta nedlagda företags arkiv har jag kontaktat kommunarkiv, bolagsarkiv (t ex Iggesund bruks arkiv), lokala museer och kommunernas alla hembygdsföreningar samt hämtat uppgifter från Nationella ArkivDatabasen (NAD).

Tidningarna Ljusnan, Hudiksvalls Tidning, Arbetarbladet och Hälsinge-Kuriren har skrivit om projektet. Det har givit extra publicitet och underlättar ofta den första telefonkontakten.

Praktiskt har inventeringsarbetet gått till så att jag först skickat ett brev som presenterar projektet till de utvalda företagen. Inom några dagar kontaktas de per telefon. Om det finns intresse för arkivfrågor och om det finns arkivhandlingar kvar, ber jag att få göra ett besök för att inventera arkivet. Efter besöket informeras företaget, i ett brev, om inventeringsresultatet och vad Arkiv Gävleborg kan erbjuda i form av förvaring och rådgivning. Därtill bifogas två broschyrer, från Riksarkivet och Näringslivsarkivens förening, som beskriver varför företag bör bevara sina arkiv och vad som bör sparas.

De tidigare nämnda kriterierna angående val av företag gick inte att följa i Ockelbo som visade sig ha ett fåtal äldre verksamma företag men å andra sidan många unga (omkring 10-15 år) och mycket unga firmor (yngre än 10 år). Här inriktades arbetet på att informera, slumpmässigt utvalda företag, om vikten att bevara delar av arkiven för exempelvis framtida forskning.

Hittills har sammanlagt närmare 180 företag kontaktats per brev och telefon och jag har gjort ett fyrtiotal företagsbesök. Det får ses som ett bra resultat, särskilt med tanke på att de riktigt unga verksamheterna i Ockelbo inte hunnit bilda några arkiv och därför finns det inget att inventera.

En del företag, speciellt yngre, har uttryckt en viss osäkerhet inför frågan om hur de ska göra med sina arkiv i framtiden. De har helt enkelt inte funderat över det. Tråkigt nog kan konstateras att det är många företag, oavsett ålder, som slänger det mesta och hänvisar till bristen på förvaringsplats och 10-årsregeln som tillåter gallring.

Av de besökta företagen har ett tiotal relativt stora mängder bevarandevärda arkivhandlingar, d v s över 10 hyllmeter, ända uppemot 50 hyllmeter. Flertalet har mellan 2 och 10 hyllmeter handlingar och några mindre än 2 hyllmeter.

Det är glädjande att några företagsarkiv har kommit in till Arkiv Gävleborg under projektets gång. Som exempel kan nämnas Arbetarbladet, Gävle Stuveri AB, Hudiksvalls Guldsmedsaffär, Bosågens AB och Ockelbo Kraftaktiebolag samt August Engbergs Diversehandel. Därutöver har flera företag uttryckt intresse för samarbete i någon form med arkivet.

Sammanfattningsvis kan sägas att jag är glad över det i stort sett positiva mottagandet jag fått i kon-

takten med näringslivet. Antalet företagsbesök har varit långt fler än vad jag räknade med vid projektstarten.

De allra flesta som jag pratat med har varit mycket tillmötesgående och flera även intresserade av arkivfrågor vilket lett till trevliga kontakter. I de fall företagen avböjt ett besök finns olika skäl, de har inga handlingar kvar, känner sig besvärade och förstår inte syftet bakom projektet eller är helt enkelt ointresserade.

Min erfarenhet är att många inte tänker på att vår samtids handlingar, som idag kan kännas tråkiga och orsakar besvär, en dag blir gamla och intressanta. Som en följd av projektarbetet hoppas jag att så många företag som möjligt blivit medvetna om att deras arkiv hör till vårt kulturarv och är värda att bevara.

Katarina Nordin

Katarina Nordin besöker Nils Forsberg i samband med att Bosågens AB i Ockelbo levereras till arkivet.

Nya medlemmar 2004!

PRO samorganisation, Gävle
 Flugfiskarna, Gävle
 Hjärt- och lungsjukas förening, Gävle
 Gymnastikförbundet Gävleborg
 IK Sätra, Gävle
 Gävle Stuveri AB
 IOGT-NTO lf 457 Fridhem, Gävle
 Gävle nämndemannaförening
 SPF Ankaret, Gävle

PRO Faxé, Söderhamn
 Bjuråkers S-kvinnor
 Norrsundets skytteförening
 Bomhus hembygdsförening
 IOGT-NTO lf 18 Ljusdal
 Valbo gymnastikförening
 PRO Gnarp
 PRO Iggesund
 EFS missionsförening, Gävle

**och Gott Nytt År
 önskar vi alla våra
 medlemmar och läsare**

arkivXet är en anspråkslös kanal mellan Arkiv Gävleborg och dess medlemmar - en kanal som förstås kan och ska utnyttjas i båda riktningarna...

Redaktion: *Lisa Engström, Barbro Eriksson, Agnetha Nellfors och Barbro Sollbe*

arkiv gävleborg

Södra Fältskärsgatan 10, 802 80 Gävle, tel 026 - 10 88 70, fax 026 - 10 65 61

e-post: arkivet@arkivgavleborg.se

Hemsida: www.arkivgavleborg.se